

*Майстренко О.Є., магістрант,
Білецька І. М., к.е.н., доцент,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету*

ТУРИЗМ ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПРОПАГАНДИ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КРАЇНИ

Туризм, який представляє собою пересування з метою пізнання своєї або інших країн, а також відпочинку і розваг, пов'язаний із багатовіковою традицією. У своїх різних формах і проявах туризм має історію, що значно старіша, ніж сама ця назва. Історично туристичний рух насичений пізнавальними цінностями і внаслідок цього він носить цільовий, активний характер, підкріплений творчими мотивами. Сучасний туризм став результатом появи та еволюції подорожей. При цьому змістове наповнення поняття

туристичної діяльності щоразу збагачується, і нині виходить далеко за межі свого первинного розуміння як організації подорожей з метою пізнання та відпочинку.

Сфера туризму є однією найбільш динамічних щодо темпів зростання галузей світового господарства. Високі темпи його розвитку, великі обсяги валютних надходжень активно впливають на різні сектори економіки, що сприяє формуванню власної туристської індустрії. Розвиток туристичної галузі призводить до створення нових підприємств, нових робочих місць, до зростання привабливості туристичних дестинацій.

Одним з пріоритетних напрямів розвитку туристичної індустрії є історикокультурний пізнавальний туризм, в основі якого використання об'єктів фортифікаційного зодчества. Важливими туристично-екскурсійними об'єктами в країні є численні та різноманітні історико-культурні пам'ятки: археології, історії, архітектури, мистецтва та меморіальні, а також палацово-паркові ансамблі, музеї та картинні галереї. Досвід багатьох країн світу засвідчує, що історико-культурні об'єкти можуть бути визначальними у формуванні попиту на туристичні ресурси і впливати на отримання значних доходів. За даними офіційної статистики такі доходи найбільші в США, Іспанії, Франції, Італії, Великобританії, Австрії. Пам'ятки історії та культури у вищезгаданих країнах узяті під охорону, добре впорядковані і постійно реставруються, що дозволяє вміло використовувати їх на ринку туристичних послуг [1]. За оцінками ВТО частка історико-культурного туризму до 2020 р. складе 25 % від загальних показників світового туризму. У мешканців країн ЄС та Америки поступово зростає попит на культурний туризм («discovery» tourism).

У нашій державі історико-культурні об'єкти практично не оцінені як туристичні ресурси, більшість визначних пам'яток не включена у туристичні маршрути, що приводить до їх використання в обмежених масштабах і це при тому, що на території України налічується понад 125 тис. пам'ятників архітектури і містобудування, сотні музеїв із зібраннями унікальних археологічних знахідок. Все це може відчутно покращити результати вітчизняного туристичного бізнесу, який, за прикладом зарубіжних країн, при належній рекламі може давати значний економічний і соціальний ефект.

Стан розвитку культурного туризму в Україні поки важко оцінити позитивно. Наша країна має значний потенціал для розвитку в'їзного і внутрішнього культурного туризму. Проте 70% об'єктів культурної спадщини перебуває в незадовільному стані (кожен десятий об'єкт в аварійному) та потребує проведення робіт з реставрації або реконструкції, облаштування для туристичних відвідувань.

Різні аспекти теоретичних і практичних основ туризму та туристичного краєзнавства були і є предметом наукових досліджень закордонних і вітчизняних авторів, а саме: Р. Бартона, Дж. Боуена, А. Булла, Дж. Вокера, Дж. Мейкенза, М. Монтехано, Р. Оллье, В.І. Азара, В.Г. Гуляєва, М.П. Крачило, А. Чаловського, В. Гульдмана, М.І. Рутинського та ін.

Актуалізація питання використання національної культурної спадщини в туризмі зумовлюють необхідність детального дослідження, аналізу і оцінки історико-культурного туристичного потенціалу України та формування системи методологічних та практичних пропозицій щодо підвищення туристичної привабливості об'єктів фортифікаційного зодчества та сакрального мистецтва. В Україні є приклади великих проектів культурного туризму і місць історичної, культурної пам'яті. До таких проектів відноситься Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», Культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал», Національний заповідник «Хортиця», Державна національно-культурна програма «Золота підкова Черкащини», «Дерев'яні церкви Західної України» (у 2012 році спадщину ЮНЕСКО можуть поповнити 8 дерев'яних церков Західної України, зокрема Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської областей, а також 8 дерев'яних церков Польщі, «Замки Західної України» [2].

Загалом пізнавальний туризм є важливим інструментом розвитку регіональної інфраструктури зокрема та регіонально туризму загалом. Шляхом розвинених та стратегічно спланованих екскурсійних турів ми можемо привабити не тільки іноземного туриста, але в тому числі і інвестора, завдяки чому національні багатства України досягнуть рівня закордонних об'єктів історико-культурної спадщини. Важливо зазначити, що організація пізнавальних турів є доволі трудомістким процесом і вимагає колосальних управлінських та виконавчих зусиль і вмінь, оскільки на відміну від інших турів, пізнавальний тур поєднує в собі елементи відпочинкового, оздоровчого (особливо в передгірській і гірській місцевості, як у нашому випадку), розважального та духовного туризму.

Безперечно, дана проблема повинна, в першу чергу, вирішатись на законодавчому рівні, узгоджуючи механізм продажу чи передачі в довгострокову оренду історико-культурних об'єктів підприємницькому сектору за умови збереження їх архітектурного стилю та самобутності. Необхідно також відрегулювати в правовому полі механізм співпраці інвестора та державної архітектурної служби, продумати і розробити комплекс заходів щодо інформаційно-рекламного просування історико-культурного туризму. Чітке визначення його правового статусу миттєво приверне увагу приватного інвестиційного капіталу і прискорить формування стійкого внутрішнього і зовнішнього туристичного попиту.

Література

1. Сокол Т.Г. *Основи туристичної діяльності: підруч.* / За заг. ред. В.Ф. Орлова. – К.: Грамота, 2006. – 262 с.
2. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>